

Un tomēr uzvara! 2/50/21

Zvērināta advokāte, PwC Legal
Natalja Puriņa

Advokātam, kas darbojas tiesvedības un strīdu risināšanas jomā, bieži nākas saskarties ar klienta pozīciju nestrīdēties ar iestādi cerībā nesabojāt turpmākās attiecības vai izpildīt uzlikto pienākumu, kaut arī tam nav nekāda juridiska pamatojuma. No stratēģijas viedokļa dažreiz ir labi piekāpties mazā lietā, lai panāktu lielāku ieguvumu – laiku, lietas virzību utt. Arī sūdzību rakstīšana pa labi un pa kreisi bez pamatota iemesla nav labs stils. Taču nevajag baidīties iebilst tur, kur tas ir nepieciešams, un uzturēt jēgpilnu diskusiju ar iestādi tad, kad tas ir pamatoti. Valsts pārvalde nav mazs bērns, kas apvainosies un meklēs iespēju atriebties pie pirmās izdevības. Šis būs stāsts par veiksmīgu komunikāciju ar divām pietiekami birokrātiskām valsts pārvaldes iestādēm – Valsts ienēmumu dienestu (VID) un Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi (PMLP).

1. kāzuss. Labs nāk ar gaidīšanu

Pirms kāda laika informējām MindLink lasītājus par gadījumu, kad, pārbaudot personas kapitāla pieauguma deklarācijas par 2018.-2020. gadu, VID inspektore bija lūgusi sniegt papildu informāciju par iepriekšējiem periodiem. Tādēļ persona sagatavoja un iesniedza Elektroniskās deklarēšanas sistēmā (EDS) kapitāla pieauguma deklarācijas par 2012.-2017. gadu. Tās tika pieņemtas, un personai par šo posmu tika aprēķināts papildu nodoklis un nokavējuma nauda. Kā atbilde uz personas iesniegumu atsaukt, anulēt, labot vai dzēst iesniegtās deklarācijas, respektīvi, piemērot jebkādu procedūru, kuras dēļ neveidotos parāds un nokavējuma nauda par periodu ārpus trim gadiem (noilguma termiņš nodokļu tiesībās), atnāca īsa vēstule, kas burtiski saturēja vienu domu – normatīvie akti šādu iespēju neparedz. Šķiet, ka ar to viss arī varētu beigties. Taču, lai gan personas iesnieguma izskatīšanas rezultāts netika ietverts pareizajā formā (tam vajadzēja būt lēmumam, nevis vienkāršai vēstulei), administratīvajā procesā šādas iestādes atbildes vērtē pēc saturā, nevis formas. Atbilde pēc būtības saturēja atteikumu, tātad tas bija apstrīdams VID ģenerāldirektorei.

Apstrīdēšanas iesnieguma izskatīšana prasīja VID gandrīz piecus mēnešus. Lēmuma pieņemšanas termiņu vairākkārt pagarināja, īpaši nepaskaidrojot iemeslus. Tomēr gaidīšana izrādījās tā vērta. Ar VID ģenerāldirektores lēmumu nodokļu pārvaldei tika uzlikts pienākums dzēst no EDS iesniegtās strīdus deklarācijas, tādējādi dzēšot arī uz to pamata iepriekš noteiktās nodokļu saistības. Pamats – nodokļu maksātāja “netieša” lūguma atjaunot termiņu deklarāciju iesniegšanai neapmierināšana (par šādu “netiešu” lūgumu pēc VID domām ir uzskatāma deklarācijas novēlota iesniegšana).

2. kāzuss. Iesniedziet to, ko iesniegt nav iespējams

Uzturēšanās atļaujas iegūšanas procesā PMLP nereti prasa no uzņēmuma papildu dokumentus vai paskaidrojumus par ārvalsts speciālista vai vadītāja piesaistes detaļām. Process sākas ar uzņēmuma izsaukuma apstiprināšanu potenciālajam darbiniekam.

Šajā gadījumā ar lūgumu apstiprināt izsaukumu trešās valsts pilsonim – IT jomas speciālistam – bija vērsies darbaspēka nodrošināšanas pakalpojuma sniedzējs. Lai gan uzņēmums bija iesniedzis visu normatīvajos aktos paredzēto informāciju un dokumentus, PMLP neapstiprināja izsaukumu, pieprasot iesniegt

papildu dokumentus, kas apstiprina, ka potenciālā darbinieka darba rezultāta gala saņēmējs - ASV reģistrēts uzņēmums - ir reģistrēts arī Latvijā. Tas bija motivēts ar to, ka pēc PMLP domām pakalpojumu sniegšana ASV uzņēmumam pārkāpj darbiekārtošanas pakalpojuma sniedzēja licences robežas (pakalpojumu sniegšana Latvijā). Faktiski ar iestādes lēmumu bija uzlikts neizpildāms pienākums, jo sadarbības partneris nebija reģistrēts Latvijā.

Kopumā šāda prasība nebija pamatota ne no darba tiesību, ne nodokļu tiesību, ne darbaspēka nodrošināšanas pakalpojuma sniedzēja darbību regulējošo normatīvo aktu skatpunkta:

1. Arī darbaspēka nodrošināšanas pakalpojuma sniedzējs ir atzīstams par darba devēju.
2. Nemot vērā potenciālā darbinieka sniegto pakalpojumu veidu, ASV uzņēmumam (kopsakarā interpretējot likuma "Par nodokļiem un nodevām" 14. panta septīto un astoto daļu un Latvijas-ASV Konvencijas par nodokļu dubultās uzlikšanas un nodokļu nemaksāšanas novēršanu attiecībā uz ienākuma nodokļiem 5. panta ceturto daļu) Latvijā neveidojās pastāvīgā pārstāvniecība, tādēļ šim uzņēmumam nebija pienākuma reģistrēties Latvijā. Izsaukuma apstiprināšanas stadījā PMLP ne ar vienu imigrācijas jomu regulējošo normatīvo aktu nebija uzlikts pienākums vērtēt pakalpojuma saņēmēja potenciālās nodokļu saistības.
3. Ievērojot to, ka darbinieka uzturēšanās un darba vieta būtu Latvija, un no tā izrietošo secinājumu, ka par pakalpojumu sniegšanas vietu ir uzskatāma Latvija, bija skaidrs, ka darbaspēka nodrošināšanas pakalpojuma sniedzējs nekādā veidā nepārkāpj savas darbiekārtošanas pakalpojuma sniedzēja licences nosacījumus. Visi šie argumenti tika izklāstīti paskaidrojumos iestādei.

Iestāde nav atbildējusi ar vēstuli vai lēmumu, taču uzņēmums ir saņēmis ziņu, ka izsaukums darbiniekam ir apstiprināts.